

Drobnosti.

Silvio Pellico in Ljubljana. Slavni laški pesnik Silvio Pellico (r. 1789, u. 1854) je znan Slovencem po nekaterih prevodih kakor: Francesca da Rimini, Tomasso Moro in Dei doveri degli uomini. Kot političen zločinec je bil obsojen l. 1820. v ječo. L. 1830 ga je cesar pomilostil. Te žalostne dneve opisuje v knjigi „Le mie prigioni“ (Moje ječe) tako mično in zanimivo, da so le redke knjige, ki bi bolj ogrevale bralčevo srce. Njegova glavna ječa je bila na Spielbergu na Moravskem. Ko se je iz Italije peljal na Moravsko, bil je nekoliko časa tudi na ljubljanskem Gradu. Spomin na ljubljanski Grad nam slika:

„Na večer našega prihoda v Ljubljano in prihodnji dan je prišel povasovat k nam neki gospod, katerega so imenovali mestnega tajnika, če sem prav umel. Bil je olikan in je govoril s čustvom in dostojno o veri. Mislil sem, ni-li duhovnik, zakaj v Germaniji se nosijo duhovniki kakor svetni ljudje. Imel je odkritosrčen pogled, ki vzbuja spoštovanje; obžalujem, da se nisem bolje seznanil z njim, in da sem pozabil v brezmiselnosti njegovo ime.“ (Silvio Pellico: *Le mie prigioni*, gl. 50.) v. s.

Bacili na bankovcih so na novo spoznani in jako nevarni gostje; o njih piše o. Wiesbauer T. J. v listu: „Natur und Offenbarung“. Dva španska poznavalca gljiv sta preiskovala gljive na raznih bankovcih, posebno one, ki se nahajajo na otoku Kubi. Najprej so budili pozornost stari obrabljeni bankovci, ki so težji od novejših. Začuditi se pa moramo, če čujemo, koliko gljivic se nahaja na teh bankovcih. Na jednom samem bankovcu so našli 19000 mikrob. Neka vrsta teh gljivic provzroča posebno hitro gnilobo. Ta gljiva utegne škodovati, če pride na odprte rane. Razven te vrste so našli španski učenjaki še osem drugih vrst, ki provzročajo druge bolezni: jetiko, davico, šen itd. Nevarno je torej bankovce držati z ustnicami ali z zobmi. Kako koristno je torej roke umiti si vselej pred jedjo!

Učenjaki v Koreji. Evropeci se radi hvajajo, da prinašajo omiko in vedo drugim narodom in jih s tem rešujejo divjaštva. Vendar se primeri včasih, da ravno tisti narodi, katere imamo za najbolj neomikane, cenijo omiko bolj nego Evropeci. „Missye Katolicke“ so prinesle zanimiv opis prebivalcev na polotoku Koreji v vshodni Aziji, iz katerega posnamemo to-le črtico o časti, katero skazujejo Korejci vedi:

Okoli svetišč je navadno več hiš, v katerih prebivajo samo taki, ki se pečajo z višjim modroslovjem. Število teh učenjakov je veliko, ki zapusté hrupno življenje in se zapró v svoje sobe,

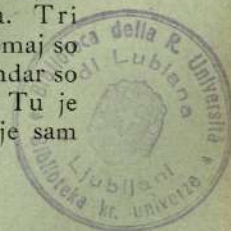
da jih nikdo ne moti pri učenju. Razne izkušnje iz modroslovja, pesništva, zgodovine in kitajskega jezika sme tam delati vsak človek, le mesarji in usnarji ne, kot ljudje najnižje vrste. Čim več izkušenj ima kdo, tim višje je dostojanstvo njegovo, in tem višjo državno službo lahko doseže. Zato se lahko reče, da le, kdor več zna, uživa tudi večjo čast v Koreji.

Z učenostjo se doseže v Koreji tudi plemstvo, katero pa ni dedno. Ako si je oče pridobil plemstvo, mora njegov sin tudi delati dotične izkušnje; ako jih ne naredi, izgubi plemstvo. Učenjake, ki so dovršili najtežavnejše izkušnje, spoštujejo mestni prebivalci tako, da so srečni, če jih morejo sprejeti v svojem mestu. Takrat postavijo pred mestnimi vrati visok drog, na katerega obesijo velikanskega lesenega zmaja, tako, da se od daleč vidi, kakor bi letel. Sicer je to čudna čast, a čast je vendarle. Mestno prebivalstvo jim tudi vse zaupa. Često pridejo k takemu možu, da naj poravnajo prepire med njimi, in brez ugovora se udadó njegovemu izreku.

Ali ne bi bilo za marsikaterega evropskega učenjaka dobro, da bi bil rojen v Koreji med Kitajci?

Fotografične razstave. Poslednji čas prirejajo fotografične razstave s posebnim navdušenjem. Ko se je končala razstava v Solnogradu, začela se je že v Hamburgu, in ko niti ta še ni bila zaključena, pričela se je zopet v Parizu. S prvim majnikom tega leta pa se bode priredila v Milanu. Vse te razstave imajo namen: vspodbujati ljubitelje te umetnosti k delu in napredku, občinstvu pa likati vkus ter vzbujati zanimanje za fotografije. Kakor razvidimo iz seznamka fotografične razstave v Hamburgu, udeležilo se je je 458 amateurjev (ljubiteljev) iz vseh delov sveta, med njimi 24 iz Avstro-Ogerske, in med temi, žal, samo jeden Slovenec (S. Magolič iz Celja), dasi se nahaja med nami že lepo število spretnih amateurjev, a lepa domovina naša ponuja jim tudi obilo slikovitih krajev. Pogoji vsprejetju pa so tudi jako ugodni, zakaj zahteva se samo umetniška in tehnična dovršenost slik, prostor pa je brezplačen. — Želeti bi bilo, da se tudi v kranjski deželni razstavi priredi oddelek za fotografijo, katere, tako vsaj upamo, bi se udeležilo lepo število naših amateurjev. Tu bi imeli najlepšo priliko spoznavati se med seboj ter vzbuditi v občinstvu zanimanje za fotografijo.

Družina. Kaj je družina? Na to odgovarjam s tem, da se oziram najprej na Boga. Tri osebe so jedno samo bistvo. Od vekomaj so neločljiva, najpopolnejša jednota, pa vendar so osebe in se resnično ločijo med seboj. Tu je Oče, tu je Sin, tu je Sveti Duh. Oče je sam

iz sebe, začetek brez začetka, neskončna moč, veljava, vzrok vsem rečem. In Sin je njegova najistinitejša podoba, sveti Duh pa večna, neminljiva ljubezen. Kakor bi bil trojedini Stvarnik utisnil to jedinstvo in množnost v vse reči, tako se povsodi kaže — družina. V velikanskih svetovih — koliko število in kako lepa jedinstvo! Naše sonce, vlada kakor moder oče svojo družino in ji daje vsega, česar potrebuje. Tudi na zemlji je družin brez števila: v rastlinstvu, v živalstvu, — najlepša pa v človeštvu. Človek je vrhunec vsega stvarstva, družina pa vrhunec in vzor človeške družbe. Čudovita modrost Stvarnikova se kaže v tem, da je ustanovil v človeštvu družino. Ta družina neločljivo več ljudi med seboj, in družina se zopet družina z družino — in tako je naposled vse človeštvo jedna družina.

Izveličar človeškega rodú sam je hotel tudi biti ud družine. Najvzornejša je bila — sveta družina v Nazaretu. Vzorna družina je tudi katoliška cerkev: vse ljudi, vse narode hoče združiti v jednoto in jih zvezati s trdno ljubeznijo.

O slovenska družina, ti naša zibelka, raj naše mladosti, naše veselje, naše središče, naša moč, naš ponos, naša nada: Bog te obvaruj in blagoslovi! Če bode srečna slovenska družina, — srečen bode naš narod! Skrbite za naše družine, ako hočete skrbeti prav za narod!

Vera in ljubezen, pogum in potrpežljivost naj so stebri v vsaki slovenski hiši, v vsaki družini.

Spoštujmo družino in jo branimo vsakega zla! Kako časti družino cerkev! Vsaka družina naj časti tudi sama sebe in se spoštuje. Zanesimo to častitljivost tje, kjer pojema! L.

Gmotno stanje pri Slovencih pojema. To je grozno bridko, vendar resnično. Slovenci smo ravnali in delali vedno kakor naši očetje. Bodisi poljedelec, bodisi rokodelec — vsak je hodil po stari poti. Čas nas je prehitel, ptujci so znali med nami polastiti se najboljših dohodkov in domačine so vzeli samo v službo, ali pa še ne.

Uboštvo se širi po Dolenjskem in po Notranjskem. Ljudje so deloma sami krivi, deloma nesrečni. Narodnjaki, preiskujmo, kako bi se dalo pomagati najprej kmetu, potem malemu obrtniku! Posamezni stanovi pojó sami sebi slavo, a jaz bi jo pel, ko bi bil pesnik, kmetu. Saj je še sedaj moje veselje in moje najlepše spominjanje v tem, da sem preživel prva leta kot kmečki sin v kmečki hiši.

Ali ni obžaloval naš prvi pesnik, zakaj ni ostal kmet? Naše slovstvo naj povzdiguje kmečki stan in ga tudi poučuje, da si gmotno opomore. To je prava podlaga za narodni napredek. L.

Avstrijski glasbenik Josip Haydn (1732 do 1809) je zložil „Stvarjenje“ v svojem 65. l.

s tolikim ognjem, kakoršen se nahaja komaj v mladeniških prsih. On sam je večkrat vodil to delo v koncertih, in poslušalci so bili često ganjeni do solz. Haydn sam pravi, da mu ni možno popisati čuvstev, ki so ga navdajala, kadarkoli se je lepo obneslo. Občinstvo je pazno in mirno poslušalo, kakor v cerkvi. „Zdajci“ — pravi sam — „me je mraz izpreletel po celem telesu, kmalu zopet me je prevzela grozna vročina, in bal sem se, da me ne zadene kap.“ In koliko je deloval njegov duh pri tem delu, povzamemo zopet iz njegovih besedij: „Nikoli nisem bil toliko pobožen, kakor v dóbi, ko sem stvarjal „Stvarjenje“. Vsak dan sem pokleknil in prosil Boga, naj mi dá srečno zvršiti to delo.“ — In ustvaril je „Stvarjenje“, ki spada za vselej med klasiške glasbotvore; zvršil je delo, na katerem bi oko najizurjenejšega glasbenika zastoj iskalo marog ali nedostatnostij, delo, katero smo morda čuli že pogosto, a nam vendar še vedno vzbuja novega zanimanja. Haydnova glasba v oratoriju je tako značilna, da iz nje, ako bi tudi ne čuli besedij, lahko posnamemo, kaj je umetnik hotel izraziti. Ti akordi v orkestru in v zborih, ti glasi v solih kar oživé pred našim duhom. Ko poslušamo posamne dele „Stvarjenja“, ne vemo, kaj bi bolj občudovali, ali impozantno sestavo trizvokov, ali milobne melodije solistov, ali moč in krasoto zborov. K.

V seji mestnega sveta ljubljanskega dne 12. decembra l. 1893. se je dovolilo časopisu „Fremdenzeitung“ v Solnogradu 75 gld. podpore in 90 gld. za napravo klišejev s pogojem, če dovoli dež. odbor jednako vsoto. „Dom in Svet“ namerja tudi objaviti, kadar bo mogel, več slik s spisom o Ljubljani. Kdo vé, ali bi dobil od mesta in dežele kaj podpore za napravo klišejev, ko bi prosil zanjo? Če „Fremdenzeitung“, tako razširjen in bogat list, prosi podpore, kako bi je šele potreboval naš revni „Dom in Svet“, o katerem se lahko reče, da si ž njim v potu svojega obraza nihče niti kruha ne služi.

Za posnemanje. „Vesna“ št. 3 prosi svoje naročnike tako-le: „Svoje naročnike, zlasti pa slovenske velikošolce in srednješolce prosimo, da širijo in priporočajo naš list, kjerkoli možno. Spretno in živahne agitacije treba i našemu listu. Kadar bodo premagani vsi predsodki in gmotne težave, tedaj šele bode možno popolno uspevanje. Naj bi torej naši cenjeni naročniki zahtevali povsod (n. pr. v kavarnah, čitalnicah, bralnih društvih itd.) i „Vesno“. Čim večje število naročnikov-plačnikov, tem boljša bo vsebina „Vesne“ in tem odločnejše njeno zastopanje interesov slovanskega dijaštva.“ — Tudi sebi želimo take pomoči, tembolj, ker ne zastopamo nobenih posebnih „interesov“, ampak delamo za ves slovenski narod.